

Nieuw Haags Peil 27 juni 2010

De ontwikkelingen bij de formatie hebben een duidelijke invloed op de kiezers. Ook deze week zien we een toename van de overgangen in de richting van de PVV. Ten opzichte van vorige week stijgt de PVV 2 zetels. Ten opzichte van de verkiezingen is deze partij inmiddels 6 zetels gestegen. Daarmee is de PVV weer de grootste partij in de peilingen. Dat was voor het laatst op 7 maart van dit jaar. Het CDA zakt verder weg. De 17 zetels is (wederom) een "all-time low".

VVD en PvdA zijn inmiddels ieder 3 zetels gedaald. Daarmee hebben VVD+PvdA+CDA geen meerderheid meer bij de bevolking. Bij de kleinere linkse partijen zien we dat ieder van de partijen boven de verkiezingsuitslag scoort. Groen Links stijgt weer 1 zetel door. De SP staat nu nog maar 1 zetel achter op het CDA.

Peiling van politieke voorkeur					
in zetels Tweede Kamer	TK2010	20-6 2010	27-6 2010	Verschil vorige week	Verschil TK2010
VVD	31	29	28	-1	-3
PvdA	30	27	27		-3
PVV	24	28	30	2	6
CDA	21	19	17	-2	-4
SP	15	16	16		1
Groen Links	10	11	12	1	2
D66	10	11	11		1
ChristenUnie	5	6	6		1
SGP	2	2	2		
Partij voor de Dieren	2	1	1		-1
Andere partij	0	0	0		
Totaal	150	150	150		
VVD+PVV+CDA	76	76	75	-1	-1
VVD+PvdA+D66+GrLinks	81	78	78		-3
VVD+PvdA+CDA	82	75	72	-3	-10

Het is interessant om te zien hoe de zetels sinds 9 juni verschoven zijn. De winst van de PVV komt voor 4 zetels van de VVD en 2 van het CDA. Het verlies van de PvdA gaat naar de drie kleine linkse partijen. Het verlies van het CDA gaat naar PVV en VVD. En het kent het grootste aandeel kiezers dat zegt nu niet te weten op welke partij te stemmen. Nog maar 79% van de CDA-kiezers van 9 juni geeft nu aan CDA te stemmen. Bij de VVD en PvdA geeft nog 85% aan dezelfde partij te zullen stemmen.

Om te laten zien wat nog de mogelijkheid is voor verschuivingen tussen de partijen staat hieronder de tabel, waarbij aan de bovenkant is aangegeven wat men op 9 juni heeft gestemd en aan de zijkant de partij waarop men nu stemt, of die men nu een kans geeft op een stem

Geeft een kans aan:	Allen	TK2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	Groen Links
PVV	31%	98%	41%	18%	7%	3%	18%	3%
VVD	35%	41%	100%	45%	38%	6%	7%	4%
CDA	19%	4%	14%	93%	2%	4%	2%	1%
D66	26%	2%	25%	12%	97%	41%	12%	50%
PvdA	28%	4%	1%	14%	26%	95%	25%	42%
SP	22%	10%	1%	10%	13%	40%	98%	31%
GrLnks	24%	2%	1%	6%	37%	58%	28%	97%
CU	7%	1%	1%	19%	0%	3%	4%	5%
SGP	3%	3%	1%	1%	0%	0%	1%	0%
Partij voor de Dieren	7%	9%	3%	1%	2%	6%	6%	12%
Andere partij	4%	4%	1%	2%	8%	0%	5%	0%
Totaal	205%	178%	188%	220%	230%	255%	205%	244%

Uit deze tabel blijkt duidelijk hoezeer de potentiële overloop is tussen de PVV en VVD en vice versa. In beide gevallen geeft 41% van de kiezers aan de andere partij een kans te geven op een stem. De zwakke positie van het CDA blijkt wel uit deze tabel. Het CDA heeft veel meer kiezers die de VVD een kans geven op een stem dan andersom.

Aan de linkerkant van het politieke spectrum zien we dat de kiezers van de PvdA Groen Links, D66 en/of SP een kans geven op een stem. Bij Groen Links is dat zelfs 58%. (Dat komt o.a. doordat er nogal wat kiezers die PvdA gestemd hebben dat strategisch gedaan hebben). Andersom zien we ook dat kiezers van Groen Links, D66 en SP de PvdA een kans geven. Maar zeker bij de laatste twee partijen is het duidelijk minder dan andersom (en zeker in absolute getallen, omdat het totaal aantal kiezers bij D66 en Groen Links een derde is van die van de PvdA, bij de SP is dat de helft).

We zien bij D66 dat er nogal wat kiezers zijn die de VVD een kans geven op een stem en andersom. Ook zien we een relatie tussen SP en PVV. Van de SP-kiezers geeft 18% de PVV een kans en andersom is dat 10%.

Deze tabel laat goed zien welke electorale mechanismen aan de gang zijn bij de formatie. Als de PVV niet aan een volgende regering deelneemt waar wel de VVD en PvdA in zitten dan loopt de VVD het risico dat een behoorlijk deel van die 41% die de PVV een kans geeft overstapt. Op dit moment is dat met 12% al het geval. Als de PvdA deel gaat uitmaken van een regering met de VVD dan loopt de PvdA het risico nogal wat kiezers kwijt te raken aan de drie andere linkse partijen. De CDA die aan die combinatie wordt toegevoegd maakt dat risico voor de PvdA eerder groter dan kleiner.

Op dit moment staat het CDA op een all-time low, maar gezien de ontwikkelingen bij de kabinetsformatie is het goed zich te realiseren dat de VVD en de PvdA niet lang geleden ook op een all-time low stonden. De PvdA met 13 zetels in oktober 2009. En ook in februari van dit jaar stond de PvdA nog op 16 zetels, 11 minder dan nu in de peiling. De VVD had als dieptepunt 12 maanden geleden 12 zetels. In oktober 2009 was het nog 16 zetel, 12 zetels minder dan nu in de peiling.

Juist omdat de overgangen tussen VVD, CDA en PvdA onderling beperkt zijn, is de kans groot dat bij de vorming van een regering van VVD+PvdA+CDA de combinatie (fors) verliest aan de andere partijen. In oktober stonden deze drie partijen op hun gezamenlijke "all time low" en dat was 55 zetels (17 minder dan nu). Een score, die -zeker bij de vorming van een kabinet VVD, CDA en PvdA- geen absoluut minimum is.

Juist omdat de overgangen tussen VVD, CDA en PvdA onderling beperkt zijn, is de kans groot dat bij de vorming van een regering van VVD+PvdA+CDA de combinatie (fors) verliest aan de andere partijen. In oktober stonden deze drie partijen op hun gezamenlijke "all time low" en dat was 55 zetels (17 minder dan nu). Een score, die -zeker bij de vorming van een kabinet VVD, CDA en PvdA- geen absoluut minimum is.

Als aan de kiezers de drie regeringscombinatie voorgelegd wordt, die bij de formatie aan de orde zijn geweest dan is het duidelijk dat de combinatie VVD+PvdA+CDA het minst gewenst wordt. Alleen onder de CDA-kiezers is dat de combinatie van voorkeur. Bij de andere kiezers is de voorkeur voor één van de twee andere combinaties.

Gewenste regeringscombinatie	Allen	TK2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	Groen Links
VVD+PVV+CDA	42%	94%	73%	35%	12%	3%	24%	1%
VVD+PvdA+D66+Groen Links	38%	3%	8%	11%	83%	85%	60%	96%
VVD+PvdA+CDA	16%	2%	18%	49%	3%	9%	5%	2%
Weet niet/geen antwoord	5%	1%	1%	5%	2%	3%	10%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Deze tabel laat in feite het grote probleem zien waar het Nederlandse politieke systeem langzamerhand in is beland. VVD-kiezers willen de combinatie VVD+PVV+CDA. PvdA-kiezers willen Paars plus.

Mocht inderdaad de combinatie VVD+PvdA+CDA het eindresultaat zijn van deze formatie dan is de kans groot dat alle drie de partijen (nog) verder wegzakken. De volgende verkiezingen (bij voorbeeld voor de Provinciale Staten/Eerste Kamer) zullen dan een nog complexer verkiezingsresultaat geven. Met minder kiezers voor deze drie (midden-)partijen en meer aan de linker- en rechterkant.